

ใบความรู้ เรื่อง นามราชาศัพท์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง เพลินพาที่ขึ้นประเด็น
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

นามราชาศัพท์

หนังสือราชาศัพท์ฉบับนักเรียน-นักศึกษา ของประพนธ์ เรืองณรงค์ หน้า ๒๗ ได้อธิบายว่า คำนามที่ใช้เป็นราชาศัพท์ หมายถึง คำเรียกสิ่งของซึ่งเป็นของพระมหากษัตริย์ โดยเติมคำหน้าหรือคำหลังศัพท์

หนังสือหลักภาษาและการใช้ภาษา ม.๒ ของพองจันทร์ สุขยั้ง และคณะ หน้า ๑๓๑ ได้อธิบายว่า คำนามราชาศัพท์ คือคำที่บัญญัติขึ้นใช้โดยเฉพาะ หรือบางครั้งนำมาจากคำนามสามัญโดยใช้คำอื่นประกอบข้างหน้าหรือข้างหลัง เพื่อให้พิเศษกว่าคำธรรมดาทั่วไป

จากความหมายของนามราชาศัพท์ข้างต้นสรุปได้ว่า คำนามที่ใช้เป็นราชาศัพท์ คือ คำที่ใช้เรียกสิ่งของซึ่งเป็นของพระมหากษัตริย์ มีทั้งบัญญัติขึ้นใช้โดยเฉพาะ หรือนำคำนามสามัญมาประกอบศัพท์ใหม่ด้วยการเติมคำหน้าหรือคำหลังเพื่อให้พิเศษกว่าคำทั่วไป

การใช้นามราชาศัพท์ให้ถูกต้องและเหมาะสม ต้องคำนึงถึงลำดับชั้นต่าง ๆ ตามพระอิสริยยศที่ดี ดังนั้นก่อนจะศึกษาเรื่องหลักการใช้นามราชาศัพท์จึงต้องรู้การจัดลำดับอิสริยยศที่ดีการใช้นามราชาศัพท์เสียก่อน

หลักการใช้นามราชาศัพท์ที่ควรรู้

นามราชาศัพท์ มักขึ้นต้นด้วยคำว่า “พระบรม” “พระบรมราช” “พระราช” และ “พระ” ซึ่งมีหลักการใช้โดยย่อ ดังนี้

๑. “พระบรม” หรือ “พระบรมราช” ใช้นำหน้าคำนามที่เป็นชื่อบุคคลหรือสิ่งสำคัญที่ควรยกย่องหรือเชิดชูเป็นเกียรติยศ เช่น พระบรมราชาวาท (คำสั่งสอนของพระมหากษัตริย์) พระบรมวงศานุวงศ์ (ญาติสนิทของพระมหากษัตริย์) พระบรมราชชนนี (แม่ของพระมหากษัตริย์) ฯลฯ

๒. “พระราช” ใช้นำหน้าคำนามที่เป็นชื่อบุคคล หรือสิ่งสำคัญที่ควรยกย่องรองลงมา เช่น พระราชวัง (ที่อยู่ของพระมหากษัตริย์) พระราชทรัพย์ (ทรัพย์สินของพระมหากษัตริย์) พระราชดำรัส (คำพูด) ฯลฯ

๓. “พระ” นำหน้าคำนามทั่วไปอย่างอวัยวะร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของใช้ เครื่องประดับ โรค อายุ เป็นต้น เช่น พระนลาฏ (หน้าผาก) พระวรกาย (ร่างกาย) พระพักตร์ (หน้า) พระสนับเพลา (กางเกง) พระภูษา (ผ้าถุง) พระแท่นบรรทม (เตียงนอน) จดหมาย (พระราชหัตถเลขา) ฯลฯ

ตารางสรุปหลักการใช้นามราชาศัพท์ที่ควรรู้

นามราชาศัพท์	ลำดับอิสริยยศดั้งเดิมบุคคล	ตัวอย่างราชาศัพท์
พระบรม- พระบรมราช-	ชั้นที่ ๑ เท่านั้น	คำนามที่สำคัญมาก ควรยกย่องหรือเชิดชูเป็นเกียรติยศ เช่น - พระบรมโอรสาธิราช (ลูกชาย) - พระบรมมหาราชวัง (ที่อยู่ของพระมหากษัตริย์) - พระบรมฉายาลักษณ์ (รูปถ่าย) - พระบรมราชาภิเษก (พระราชพิธีสถาปนาขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์)
พระราช-	ชั้นที่ ๑ และ ๒	คำนามที่สำคัญหรือควรยกย่องรองลงมา เช่น - พระราชดำรัส (คำพูด) - พระราชดำริ (ความคิด) - พระราชภารกิจ (งานที่จำต้องทำ) - พระราชนิพนธ์ (เรื่องที่แต่งขึ้น) (ยกเว้น พระราชทาน เป้ากิริยารราชาศัพท์)
พระ-	ชั้นที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔	คำนามทั่วไปอย่างอวัยวะร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของใช้ เครื่องประดับ โรค อายุ เช่น - พระโอษฐ์ (ปาก) - พระอัมระงค์ (แหวน) - พระเขนย (หมอน) - พระขนง (คิ้ว)

ข้อสังเกตที่น่าสนใจของนามราชาศัพท์

๑. ใช้คำว่า “หลวง” หรือ “ตัน” ประกอบท้ายคำไทยบางคำ เช่น *ม้าหลวง ลูกหลวง ข้างหลวง และ ม้าตัน ข้างตัน เครื่องตัน ฯลฯ* (คำว่า หลวง ที่แปลว่าใหญ่ ไม่จัดเป็นราชาศัพท์ เช่น ภรรยาหลวง)

๒. ใช้คำว่า “**พระที่นั่ง**” ประกอบท้ายคำเรียกยานพาหนะต่าง ๆ ที่พระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์ชั้นสูงประทับ เช่น *รถยนต์พระที่นั่ง เครื่องบินพระที่นั่ง ฯลฯ* ส่วนพระราชวงศ์ชั้นรอง ใช้คำว่า “**ที่นั่ง**” ประกอบ เช่น *รถไฟที่นั่ง รถยนต์ที่นั่ง ฯลฯ*

๓. นามราชาศัพท์ที่กล่าวถึงเครื่องญาติ ถ้าเป็นคำไทยให้ใช้คำว่า “**พระเจ้า**” นำหน้า เช่น *พระเจ้าปู่ พระเจ้าย่า ฯลฯ*

๔. ลักษณะนามของชื่ออวัยวะส่วนสำคัญของร่างกาย และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ใช้ “**องค์**” เช่น *พระทนต์ ๒ องค์ (ฟัน ๒ ซี่) พระราชหัตถ์เลข ๒ องค์ (จดหมาย ๒ ฉบับ)*

๕. อายุ สำหรับพระมหากษัตริย์และพระราชินีใช้ “**พระชนมพรรษา พรรษา**”

สำหรับพระบรมใช้ “**พระชนมายุ พรรษา**”

สำหรับชั้นเจ้าฟ้าลงไปใช้ “**พระชันษาปี**”

๖. อาคันทุกะ (แขก) แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ “**พระราชอาคันทุกะ**” ใช้เมื่อแขกเป็นแขกของพระมหากษัตริย์ และ “**อาคันทุกะ**” ใช้เมื่อแขกเป็นแขกของคนธรรมดา

